

ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

ФАКУЛЬТЕТ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ

МАТЕРІАЛИ

X Міжнародної науково-практичної конференції

**«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНСЬКОГО ТА ЗАРУБІЖНОГО
МИСТЕЦТВ: КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ,
МИСТЕЦТВОЗНАВЧИЙ,
ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТИ»**

23–25 травня 2025 року

Львів – Торунь
Liha-Pres
2025

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Андрущенко Віктор Петрович – доктор філософських наук, професор, член-кореспондент НАН України, академік НАПН України, заслужений діяч науки і техніки України, ректор Українського державного університету імені Михайла Драгоманова;

Цьось Анатолій Васильович – доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор, заслужений діяч науки і техніки України, ректор Волинського національного університету імені Лесі Українки;

Охманюк Віталій Федорович – кандидат мистецтвознавства, професор, заслужений діяч мистецтв України, декан факультету культури і мистецтв Волинського національного університету імені Лесі Українки;

Хачинський Ярослав – PhD, професор, завідувач кафедри музичного мистецтва Поморської академії у Слупську (Польща);

Русаков Сергій Сергійович – кандидат філософських наук, доцент, в.о. директора Навчально-наукового інституту філософії та освітньої політики Українського державного університету імені Михайла Драгоманова;

Федоришин Василь Ілліч – доктор педагогічних наук, професор, заслужений діяч мистецтв України, декан факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського Українського державного університету імені Михайла Драгоманова;

Розова Тамара Вікторівна – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософської антропології, філософії культури та культурології Навчально-наукового інституту філософії та освітньої політики Українського державного університету імені Михайла Драгоманова;

Прокопович Тетяна Анатоліївна – кандидат психологічних наук, доцент, заступник декана факультету культури і мистецтв з наукової роботи Волинського національного університету імені Лесі Українки;

Авраменко Дмитро Костянтинівич – кандидат мистецтвознавства, доцент, завідувач кафедри дизайну Волинського національного університету імені Лесі Українки;

Косинець Іван Іванович – доктор мистецтва, доцент, завідувач кафедри музичного мистецтва Волинського національного університету імені Лесі Українки;

Козачук Олег Дмитрович – заслужений працівник культури і мистецтв України, доцент кафедри хореографії Волинського національного університету імені Лесі Українки;

Москвич Ольга Дмитрівна – кандидат філософських наук, доцент, завідувач кафедри культурології Волинського національного університету імені Лесі Українки;

Віхляєв Михайло Юрійович – доктор юридичних наук, професор, директор Центру українсько-європейського наукового співробітництва.

Актуальні проблеми розвитку українського та зарубіжного мистецтва: культурологічний, мистецтвознавчий, педагогічний аспекти : матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції (с. Світязь Шацького району Волинської області, 23–25 травня 2025 року) ; Волинський національний університет імені Лесі Українки. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2025. 248 с.

ISBN 978-966-397-500-9

УДК 7((477)+(100))(062.552)

ISBN 978-966-397-500-9

© Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2025

© Українсько-польське наукове видавництво «Liha-Pres», 2025

ЗМІСТ

КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА ТА ЇЇ ЗБЕРЕЖЕННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ І КОНФЛІКТІВ: ДОСВІД УКРАЇНИ ТА ІНШИХ КРАЇН

Цифрова трансформація організації сучасного театру (на прикладі
Національного академічного драматичного театру імені Івана Франка)

Гнатюк А. В...... 8

Штучний інтелект як новітній інструмент збереження та актуалізації культурної
спадщини в умовах цифрової трансформації суспільства

Горбул Т. О...... 10

Стан збереження та іконографічні особливості коптських
і перських тканин IV–XI століть

Дмитренко Н. В...... 15

Становлення мистецтвознавства у Львові: досвід кінця XIX –
початку XX століття

Дядюх-Богатько Н. Й...... 17

Фотодокументалістика війни як форма візуального архіву: виклики
та етичні виміри

Логвіненко К. О...... 20

Пропаганда і культурна спадщина в умовах війни: досвід України

Маркус А. О...... 22

Реставрація живопису на полотні ікони Іверської Пресвятої Богородиці

Муравець М. В...... 25

Відеоблогінг як форма збереження та популяризації культурної спадщини
в умовах війни

Осадча Л. В...... 30

Досвід збереження культурної спадщини музеями Харкова
в умовах воєнних дій

Пілюгіна К. Г., Подольська Т. В...... 33

Ностальгія як механізм збереження пам'яті про Луганськ: міжособистісний
досвід та колективні уявлення

Чуріна Д. К...... 36

СУЧАСНА МОВА УКРАЇНСЬКОЇ ТРАДИЦІЇ В СУЧАСНОМУ МІЖКУЛЬТУРНОМУ ДІАЛОЗІ

Репрезентація образу відьми в українській культурі

Назарук В. С., Головей В. Ю...... 40

Графічні техніки в підготовці майбутніх художників: новітні підходи
та традиційні методи

Панфілова О. Г...... 43

АРТ-студія «П'ятерня»: мистецький осередок у просторі сучасної культури

Степанчук Т. А., Столярчук Н. М...... 46

Морально-етичні і соціокультурні особливості української ментальності

Тігор Д. І., Шостак В. М...... 49

Інноваційні моделі державної культурної політики: міжнародний досвід

Шостак В. М., Ковч О. І...... 52

Нові технології і форми управління в культурно-мистецьких закладах Волині та міста Луцька	
Шостак В. М.	56
Language learning in modern world: the benefits of learning Ukrainian	
Yurko N. A., Romanchuk O. V., Miahkota I. V.	60
ЗБЕРЕЖЕННЯ ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ В СУЧАСНОМУ МИСТЕЦТВІ УКРАЇНИ	
Деякі сторінки історії української графіки	
Берlach О. П.	64
Збереження історичної пам'яті у сучасному українському кінематографі	
Загребельна І. В.	67
Література як свідок історії та болю	
Захарченко-Королевська А. О.	70
Кременецька школа мистецтв як осередок професіоналізації фортепіанного мистецтва	
Легkun О. Г., Матвійчук І. Р.	73
Фотографія як інструмент репрезентації травми в українській культурі воєнного часу	
Марченко В. С.	76
Гейміфікація катаклізмів: українські відеоігри, створені на основі історичного матеріалу	
Мимрук О. В.	80
Сучасна українська фотографія у світовому контексті: соціокультурний вимір	
Москвич О. Д.	83
Типи вікон в традиційному житлі Чернігівщини, Полтавщини, Черкащини	
Постол А. Р.	87
Традиційні культурні коди українського орнаменту в дизайні сценічного простору	
Пращур О. В., Дерман Л. М.	89
Нові символи нової епохи: митець як ретранслятор больового шоку війни	
Романенкова Ю. В.	92
Збереження історичної пам'яті: перешкоди та шляхи їх подолання	
Солоненко Т. Є.	96
Пісенно-вокальна творчість Левка Ревуцького у контексті розвитку української музики в першій половині XX століття	
Стахевич О. О.	98
Декоративно-ужиткове мистецтво в епоху цифрових технологій	
Трегуб О. Д.	101
ЕТНІКА В СУЧАСНОМУ ОБРАЗОТВОРЧОМУ МИСТЕЦТВІ УКРАЇНИ: КОНЦЕПЦІЇ, НАПРЯМИ	
Неоетніка: сучасні інтерпретації традиційних символів в українському мистецтві	
Григорішин Д. С.	104
Відображення етнічних мотивів у сучасному українському татуванні	
Малишева Л. Є., Дерман Л. М.	106

Культурна ідентичність у дизайні бренду: переосмислення етнічних символів Романюк С. І., Дерман Л. М.	108
СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ СОЦІАЛЬНО-КРИТИЧНОГО МИСТЕЦТВА УКРАЇНИ	
Мистецтво як дія: між іконою, мовленням та постінтелектуальним досвідом Гончаренко К. С., Лінкевич П. І.	112
Соціально-критичне мистецтво як тема навчальних робіт для студентів непрофільних спеціальностей Захарчук Н. В.	115
МИСТЕЦТВО В ЕПОХУ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ	
Мертві ранчо і жива мода: стильова ідентичність Texas Gothic Багірова І. Е., Супрунець А. І., Пригода-Донець Т. М.	119
Сучасні платформи популяризації мистецтва Білокобильский Б. Ю.	121
Феномен фан-баз рок-виконавців у соціальних мережах Бондарук У. А.	124
Символічні образи фільму Інґмара Берґмана «Сунічна галявина»: культурно-семіотичний аспект Грицина К. В., Головей В. Ю.	127
Візуальний шум як стиль: естетика абсурду та крінжу в сучасних мемах Давидюк М. І., Бондарук С. О.	131
Манґа й аніме в епоху соціальних мереж Дарюґа Е. В.	133
ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ЯК ПРОЦЕС ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ МИСТЕЦТВА	
Культурна цифрова аналітика: новий погляд на світ Пригода-Донець Т. М.	137
ІННОВАЦІЇ У МИСТЕЦТВІ ТА ДИЗАЙНІ	
Проблема первинної і вторинної креативності при проєктуванні об'єктів графічного дизайну засобами цифрових технологій Борисова С. В.	139
Еко-арт як художнє відображення викликів, спричинених глобальною екологічною кризою Вахрамєєва Г. І.	143
Сучасне бачення ролі цифрових інструментів у розвитку креативних індустрій Вовк А. А.	146
Мистецька акція ВОЛЬНАНОВА: історія розвитку, концепти Гладун О. Д., Яковець І. О.	149
Інклюзивні іграшки для дітей із порушеннями кольоросприйняття: принципи розробки та практичні рішення Дерман Л. М.	152
Звукозаписи епосу у творчості бандуристів України та зарубіжжя та їх цифрове представлення Дутчак В. Г.	155

Вплив сучасних технологій на швейну промисловість України Дьогтєв А. В.	159
Синтез кольору і простору у сучасному українському мистецтві Лисюк А. О., Прокопович Т. А.	161
Особливості використання творів художників у 3D-візуалізації інтер'єрів Остах Н. А., Остах К. А., Щерба Ю. М.	164
Роль орнаменту у формуванні візуальної мови сучасного текстильного дизайну з використанням цифрових технологій Охман Н. І.	168
Порівняння реалістичного та інтуїтивного підходів у методичних засадах навчання рисунку: переваги, недоліки та перспективи Прокопович Т. А.	171
Українські мотиви на балетній сцені як засіб міжкультурного діалогу Родіна Ю. Д., Бадаква П. І.	175
Структурні особливості брендбуків: традиційні та інноваційні аспекти Романюк О. В., Рибчинчук А. А.	177
Актуальність текстур у сучасному геймдизайні Савонік І. В., Гула В. Т., Смикало К. О.	182
Експериментальні підходи до формотворення візуальної поезії Склярєнко Н. В.	187
Штучний інтелект як новий інструментарій для художника Черкесова І. Г.	191
МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО У ВИЩІЙ ШКОЛІ: ТЕОРІЯ, ПРАКТИКА ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ	
Проект «Коло Глієра»: креативне вивчення української композиторської школи Гармель О. В.	194
Музична реставрація та відновлення аудіо: роль аудіо- та відеоредакторів у збереженні архівних записів Голощук О. О.	196
Вокальна підготовка здобувачів освіти у контексті емоційного та технічного розвитку Зарицька А. А., Зарицький А. О.	200
Танцювальна сюїта епохи бароко як синтез музичної структури та хореографічної традиції Косинєць І. І., Лі Сіньюді	202
Сценічне хвилювання як психологічне явище та методи його подолання Коцюрба Н. Є., Коцюрба Б. Б., Коцюрба А. Б.	205
Професійна підготовка фахівців в галузі музичного мистецтва у закладах вищої освіти: інтеграція професійних компетенцій та соціокультурної діяльності Кулікова С. В.	207
Деякі питання творчого шляху оркестру народних інструментів ВНУ імені Лесі Українки Кучерук В. Ф.	211

A. Piazzolla. Double Concerto for Bandoneon, Guitar and String Orchestra: Features of the Interpretation of the Concerto Genre Lifeng Chen	214
Особливості написання музики Володимира Зубицького в контексті хорових мініатюр та творів для баяна Охманюк В. Ф., Цзен Цянькунь, Юань Чжень	217
Структура комунікативного акту в музичному мистецтві Прядко О. М.	220
Фахова підготовка учня-піаніста до навчання у вищій школі Романенко С. А.	222
Вплив тренінгових занять на формування мистецької культури майбутніх фахівців Семенюк А. Ю.	225
«Пісні без слів» Ф. Мендельсона-Бартольдї в фортепіанному педагогічному репертуарі Цейко Н. О.	227
Сучасні підходи формування музичних здібностей у студентів-музикантів без попередньої музичної підготовки Шкоба В. А., Павлюк Н. М., П'явка К. М.	231
Діджиталізація сучасної культури і музично-педагогічна освіта Шрамко О. І.	234
Музичне мистецтво як феномен сучасної міжкультурної комунікації в індустрії популярної музики: виконавська інтерпретація «Ой у лузі червона калина» С. Чернецького Щербіна І. В.	236
ХОРЕОГРАФІЧНА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ ТА ЄВРОПИ: ПЕДАГОГІЧНІ ТА МИСТЕЦЬКІ АСПЕКТИ	
Вплив хореографічного мистецтва на формування патріотичних цінностей у молоді Кротік Б. І., Косаковська Л. П.	241
English for choreographers: the key aspects Yurko N. A., Vorobel M. M., Kalymon Yu. O.	243

vidchuty-obraz-ukrayiny-tradytsijne-narodne-vbrannya-i337 (дата звернення: 10.04.2025).

4. Журнал *Vogue Ukraine* (статті про сучасну українську вишивку, 2021–2024 pp.): веб-сайт. URL: <https://vogue.ua/tags/vyshivanka-604.html> (дата звернення: 10.04.2025).

5. Журнал *Vogue Ukraine*. Сила традицій: художниця Дарія Альошкіна – про витинанки та рятівну магію творчості: веб-сайт. URL: <https://vogue.ua/article/culture/art/sila-tradiciy-hudozhnitsya-dariya-aloshkina-pro-mistectvo-vitinanok-ta-magiyu-tvorchosti-54279.html> (дата звернення: 10.04.2025).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-500-9-27>

НОВІ СИМВОЛИ НОВОЇ ЕПОХИ: МИТЕЦЬ ЯК РЕТРАНСЛЯТОР БОЛЬОВОГО ШОКУ ВІЙНИ

Романенкова Ю. В.

*доктор мистецтвознавства, професор,
в.о. завідувача кафедри теорії та історії мистецтва,
Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури,
м. Київ, Україна*

Про тих, хто не шанує своє минуле, кажуть: у них нема майбутнього. Пам'ять людини, що живе в вирії війни, стає гострішою, вразливішою, вона є зброєю, інструментом, посередником. *Зброєю* – для митця, який своєю метою має змусити світ почути про лихо його країни, побачити кров і відчутти запах страху в повітрі. Страху за життя дітей, страху втратити домівку, залишитися без близьких просто неба. *Інструментом* – для передачі того, що митець бачить внутрішнім оком, тих образів, які виникають у нього в підсвідомості, символів, алегорій, якими він користується, щоб бути почутим і зрозумілим. *Посередником* – між творцем і глядачем, між тим, хто бачив на власні очі, і тими, хто спостерігає здалека, немов крізь скло, яке своєю прозорістю дає змогу все бачити, але залишаючись у безпеці.

Війна між Росією та Україною з початком фази повномасштабного вторгнення вивела пам'ять на новий рівень – вона бере на себе відповідальність не лише закарбовувати, слугувати митцеві для віддзеркалення дійсності та перенесення її у підсвідомість наступних поколінь, але й давати оцінку. Процеси нинішньої війни дуже стрімкі, динамічні. На жаль, щодня виникають усе нові й нові факти, про які міжнародна спільнота, скута німим очікуванням, висловлює вже звичне саакраментальне глибоке занепокоєння. Час має властивість лікувати. А це дуже небезпечно. Події сьогоденської війни не мають бути забутими. Ані та агресія, яка ллється на українських дітей, чиею кров'ю просякнуті

іграшки, що знаходять на місці вибухів, ані той мовчазний страх, який демонструє більшість світу, ані тиша з боку багатьох потенційних помічників, яка теж вбиває. Нічого з цих різновидів злочинів не має бути забутим. Для закарбовування в пам'ять, для підтримання люті, яка не має вщухати, в якості солі на відкриті рани, щоб не притуплюлася чутливість, виступає слово митця. А щоб бути чітким, гучним, однозначним, подібним до удару, до пострілу, воно має перетворитися на символ. Мистецтво часів війни народило численні нові символи. Кожен з них оточений драматизмом в історії свого народження. Митців часів цієї війни можна умовно поділити на дві когорти. Перша – це ті, хто забув про свої заняття часів миру, залишив дім, близьких, взяв до рук зброю та став частиною війська, яке стоїть щитом. Зброєю водночас виступає і їх мистецтво. Є чимало митців, які творять на сюжети, пов'язані з війною [4], популяризують проблему, стають ретрансляторами того болю, який просочує всю Україну сьогодні. Завдяки їх творчості світ чує про лиха війни. Але є й друга категорія. І, на жаль, вона дуже численна. Це ті, хто теж забув про свої заняття часів миру, теж залишив дім, близьких, взяв до рук ..... Ось тут починається різниця ..... взяв до рук валізу і... залишив країну. Або робить це з заavidною частотою, їздивши з проектами за кордон. Повертаються не всі. Не всі з тих, хто презентує зарубіжним глядачам проекти про біль війни. Війни, якої багато хто з швидких на справу авторів і не бачив, роздаючи інтерв'ю про жакіття перебування в підвалі та написання ікон на обпалених дошках, тоді як жодного разу не потрапляли під обстріл і не чули зблизька звуків БПЛА чи ракет. Справжні літописці війни зазвичай небагатослівні, виражаючи все справою, поза саморекламою. Є чимало псевдопатріотів, які прикривають гучними гаслами свою ницість і недбалість. За гаслами збереження життя дітей стоїть банальне бажання зберегти власне життя і добробут, за «плачем Ярославни» про тугу за Батьківщиною стоїть бажання піару і самовиправдовування, бійка з відчуттям провини. Багато горе-художників миттєво зорієнтувалися в арт-ринку сьогодення і почати масово створювати проекти, спрямовані на популяризацію національного начала, вітчизняної культури, горя війни. На превеликий жаль, море низькопробного продукту, який наповнив не лише український, але й зарубіжний арт-простір, хвилями ліється на публіку, яка готова співчувати, дискредитує справжній якісний арт-матеріал реальних учасників подій. За щитом, бронею патріотичної тематики часто ховаються профанаційність підходу, відсутність професіоналізму, спекуляція болем і горем виходить на нові рівні, тоді як справжні митці в цих натовпах крикунів із лозунгами в руках інколи просто тонуть. Багато митців назавжди втрачені для культури, мистецтва. І послатися на джерело, яке б дало точну статистику, майже неможливо, щодня цифра зі страшною динамікою змінюється. ЗМІ часто сповіщає про загибель художника, скульптора, фотографа. Більш, ніж півтори сотні митців уже стали сторінками літопису пам'яті. ... І цифра зростає.

Кілька днів тому чергова втрата поповнила цю статистику: загинула тридцятирічна випускниця НАОМА М. Половінко.

На жаль, тих, хто пише про мистецтво, теж є дві категорії: літописці мистецтва доби війни [1; 2] і ті, хто робить собі кар'єру на цій проблематиці, не гребуючи кров'ю як провідним мотивом. Для представників другої категорії не існує червоних ліній. Так, є біла та чорна сторони мистецтва доби війни. Обидві користуються можливістю бути свого роду ретрансляторами горя та болю війни. Але у кожній категорії своя мета. Митець сьогодення схильний до створення нових ємких, легких для зчитування підсвідомістю, травмованою війною, символів. На жаль, їх кількість теж щодня зростає. Але саме ці кричущі символи закарбовуються у пам'ять і стають новою одиницею художньої мови, зрозумілої всім.

Ці символи наповнюють живопис, стріт-арт, скульптуру, медальєрне мистецтво, графіку – від плакатної до книжкової ілюстрації, комп'ютерну графіку, графічний дизайн, текстиль, навіть сувенірну продукцію. Все слугує одній цілі – жити пам'ять. Пригортати увагу і робити гучнішим крик. Таким символом став Маріупіль з написом «діти» біля театру... Буча з обличчями, спотвореними біллю...навіть сам напис «БУЧА» промовляє про себе все і не потребує експлікацій... Розписана гільза... Ікона на дошці ящика з-під снарядів... Привід Києва.... «Русский корабль...»... Червона калина... Прикраси з уламків снарядів... Півник з Бородянки...Навіть кумедний пес Патрон – усе це перетворено на символи, які транслиють біль війни голосом митця. Це візуалізується через портрети загиблих воїнів на стінах будинків, воєнізовані образи казака Мамая чи Тараса Шевченка на футболках чи торбинках.... Грона Червоної калини на монетах та медалях (рис. 1)... півника з Бородянки в тисячах осель у прикрасах та сувенірах (рис. 2)... брошку «Незабудка» з уламку снаряду на лацкані дружини президента (робота ювеліра С. Дрокіна) (рис. 3) [7]. Це символи, швидкістю сприйняття яких, завдяки роботі асоціативного ряду, є миттєвою.

Рис. 1. Монета «Ой, у лузі червона калина». 2022 р. Рис. 2. Золотий кулон із Півником із Бородянки

Рис. 3. Брошка «Незабудки». С. Дрокін. Титан, бронза, уламки снаряду. 2023 р.

Звісно, закарбовування подій нинішньої війни у пам'ять поколінь – задача надважлива. Кожен намагається впорати ся з нею по-своєму, задіюючи властивий для себе інструментарій. Але саме митець, що здатен відтворити події мовою символів, несе найбільшу відповідальність. Він є перекладачем, оповісником, ретранслятором, він відповідає за кожне сказане слово, яке луною розноситься містами та країнами. І відповідає не лише за те, щоб його почули завдяки актуальній тематиці, але й за те, наскільки якісно з професійної точки зору він це робить. Це виховання, свідомість, совість. І лише в силах справжнього митця робити так, щоб задля гучності крику про біль і нещастя в незабудках відчували небо, яке прорізається ракетою, а в маках та калині бачили кров.

Література:

1. Корнев А. Мистецтво під час російсько-української війни. URL: <https://surl.cc/ketfyp>
2. Мистецтво в обороні: Колективна монографія Нац. акад. мистец. України. НАМ України; Ін-т пробл. сучас. мистец. НАМ України; Ін-т культурології НАМ України; Редкол.: В. Сидоренко (гол.), І. Савчук, Г. Чміль та ін.; Упоряд.: О. Клековкін, І. Кузнєцова, М. Черкашина– Губаренко. Київ: Фенікс, 2024. 1024 с
3. Попова К. Мистецтво під час війни: художники про життя, роботу та творчість. URL: <https://surl.lu/lvnpfl>
4. Романенкова Ю. «Код перемоги»: живопис Ольги Карпенко як віддзеркалення художніх процесів України під час війни. *Art-простір*. 2024. Вип. 1(4). С.19-35.
5. Романенкова Ю., Таранник А., Василенко В. Оцінка ризиків та бачення перспектив мистецької освіти в Україні в умовах війни. *Moderní aspekty vědy: XLII. Díl mezinárodní kolektivní monografie*. Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. Česká republika: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 2024. С. 31-323.
6. Романенкова Ю., Єфімов Ю. Україна у вогні: пульс українського мистецтва після 24 лютого 2022 р. *Культурно-мистецьке*

середовище: творчість та технології: матеріали XV Всеукр. наук.-практ. конф. М-во культ. України та інформ. політики; Нац. акад. кер. кадрів культ. і мистец. ; Наук. тов. студ., асп., доктор. і молод. вч. (Київ, 19 жовтня 2023 р.). Київ: НАКККиМ, 2023. С. 20-21.

7. Romanenkova J., Kolosova N. Ukrainian Culture After February 24, 2022: A Victim Condemned to War or a Phoenix Rising from the Ashes? *Calle 14. Revista de investigación en el campo del arte*. Is.19. V. 36. P. 54-68.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-500-9-28>

ЗБЕРЕЖЕННЯ ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ: ПЕРЕШКОДИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

Солоненко Т. Є.

викладач історії

*Київська муніципальна академія танцю імені Сергя Лифаря
м. Київ, Україна*

Історична пам'ять є фундаментом національної ідентичності та культурної самосвідомості народу. Історична пам'ять – потужна й нічим не замінна частина духовного потенціалу нації, смисложиттєвий компонент нації– і державо– творення, основа історичної свідомості соціуму. [3,с. 13]. В умовах соціально-політичних трансформацій та випробовувань, які переживає Україна в останні десятиліття, питання збереження історичної пам'яті набуває особливої актуальності. Однією з ключових сфер, де ця пам'ять репрезентується, осмислюється та трансформується, є сучасне мистецтво. Завдяки своїй силі емоцій, образності та впливовості, мистецтво виступає дієвим інструментом формування колективної пам'яті та громадянської свідомості.

Сучасне українське мистецтво є важливим інструментом збереження та трансформації історичної пам'яті, сприяючи формуванню національної ідентичності. Інтеграція сучасних технологій та міждисциплінарних підходів може посилити вплив мистецтва на формування історичної свідомості суспільства.

Глибше дослідити тему допомогли методи наукових досліджень: за допомогою культурологічного аналізу було вивчено взаємозв'язок між мистецтвом і формуванням національної ідентичності; для порівняння різних мистецьких практик, спрямованих на збереження історичної пам'яті використовувався компаративний метод; методи теоретичного узагальнення допомогли виявити проблеми збереження історичної пам'яті в мистецькому контексті та шляхи їх вирішення.

Серед головних проблем, що постають перед українськими митцями, є: